

ترومای شکم و لگن

ABDOMEN & PELVIC TRAUMA

یوسف اکبری شهرستانکی

دکتری سلامت در حوادث و بلایا

مدرس ملی مدیریت خطر حوادث و بلایا در نظام سلامت

مدیر گروه فوریت‌های پزشکی

مرور اجمالی

- یکی از مهمترین علل مرگ در مصدومان ترومایی
- احتمال عدم وجود علائم خارجی آسیب
- شانس بالای بروز شوک هموراژیک
- آسیب نفوذی و غیر نفوذی
- فقدان علائم و نشانه‌های موضعی به دلیل کاهش سطح هوشیاری
- ✓ لزوم توجه به مکانیسم آسیب

پاتوفیزیولوژی شکم

تقسیم بندی ترومایی شکم

□ شکم توراسیک

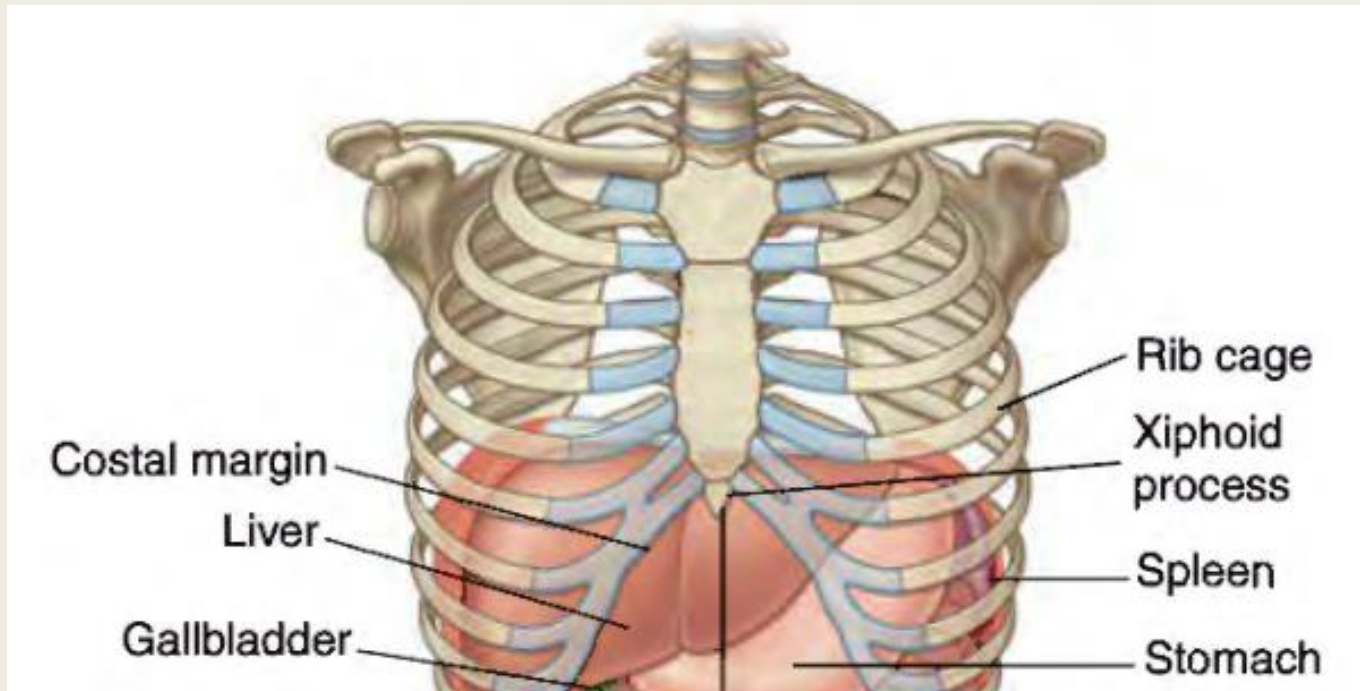
✓ کبد

✓ کیسه صفرا

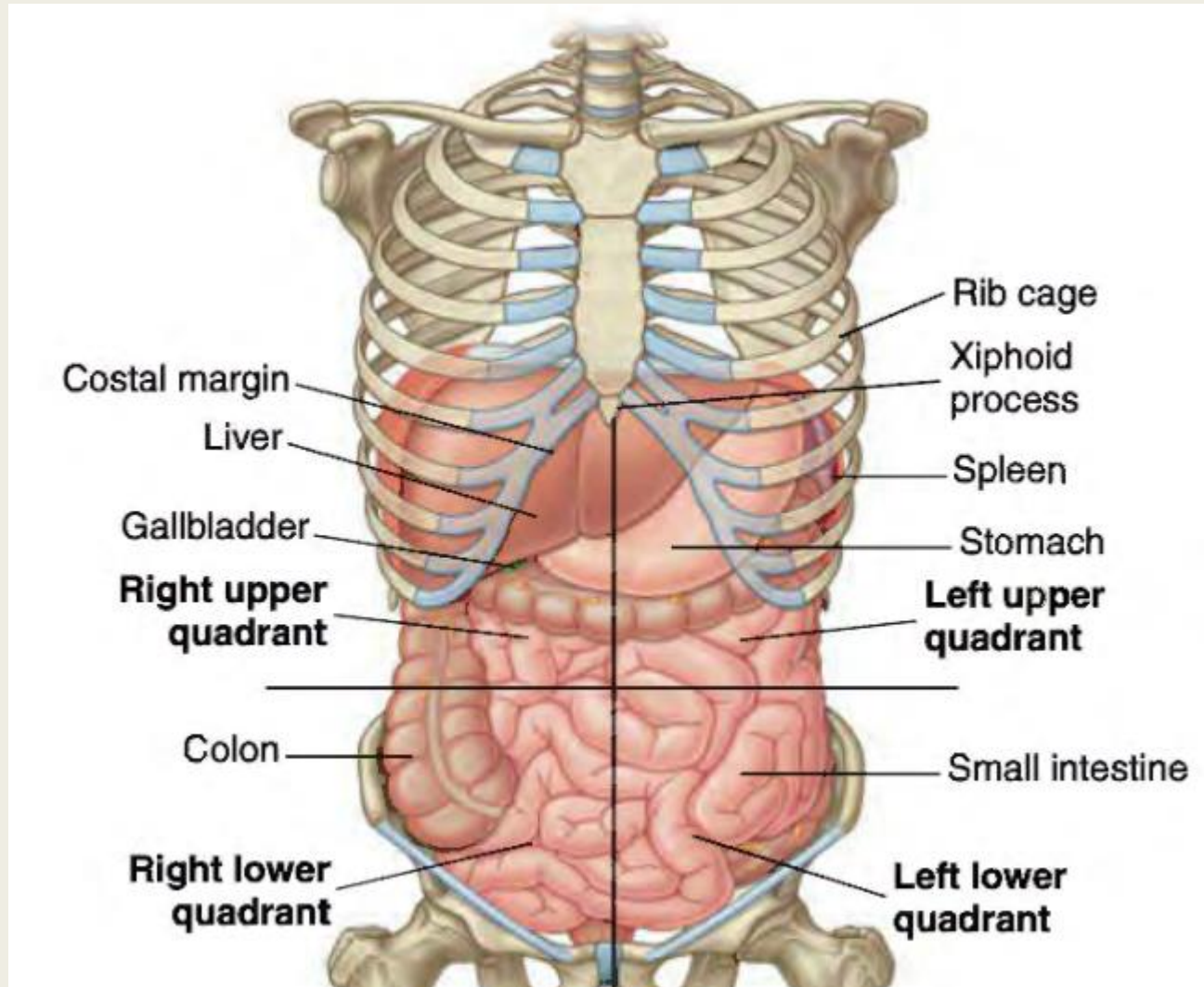
✓ طحال

✓ معده

✓ دیافراگم

پاتوفیزیولوژی شکم

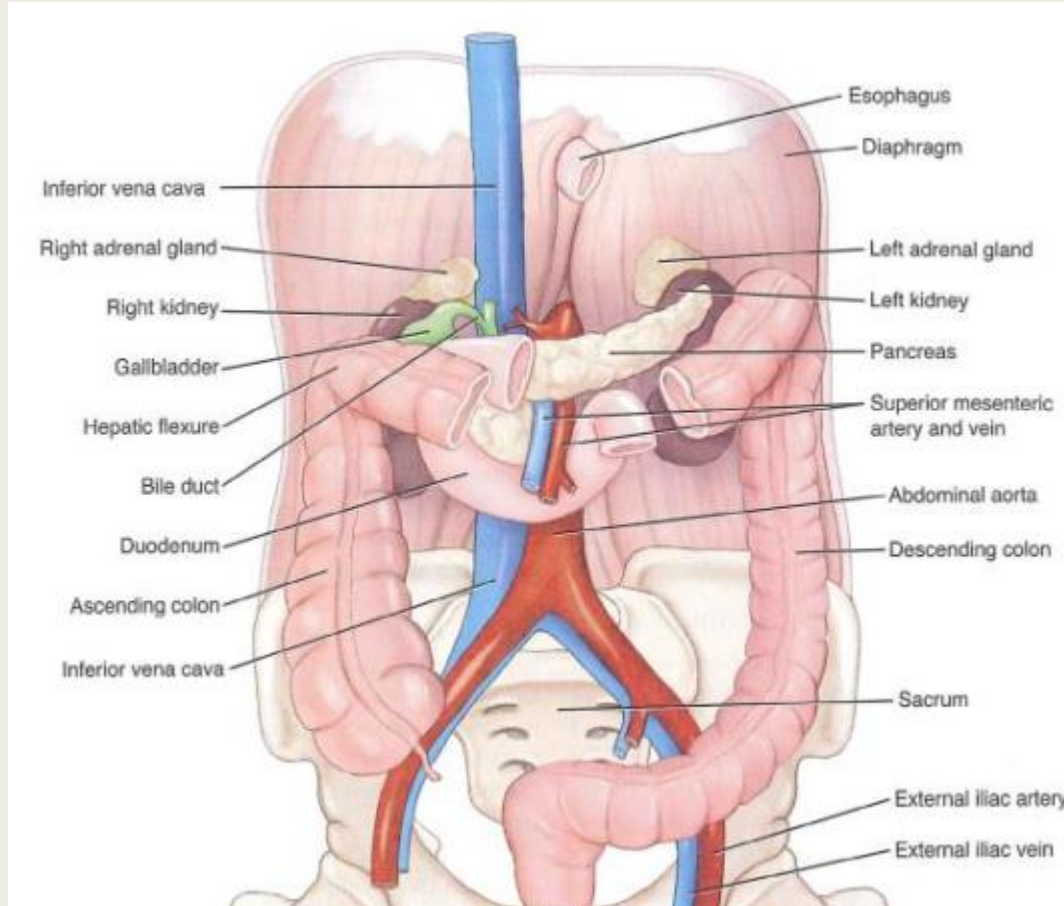

تقسیم بندی ترومایی شکم

□ شکم واقعی

- ✓ طحال
- ✓ کبد
- ✓ کیسه صفرا
- ✓ معده
- ✓ بخش‌هایی از روده بزرگ
- ✓ روده کوچک
- ✓ مثانه و حالب‌ها
- ✓ ارگان‌های تولید مثل زنان

پاتوفیزیولوژی شکم

تقسیم بندی ترومایی شکم

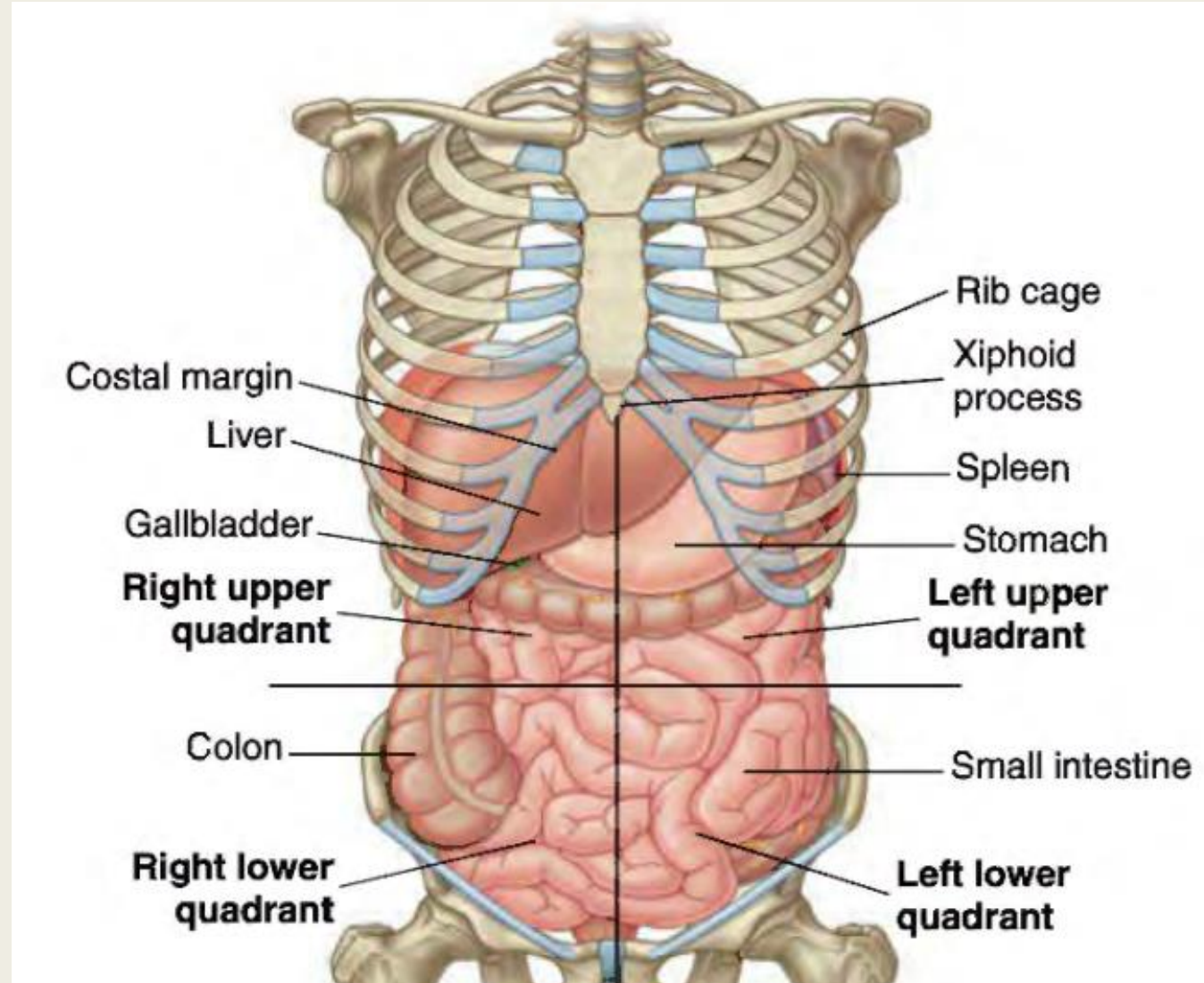
□ شکم پشت صفاقی

- ✓ کلیه ها و حالب ها
- ✓ پانکراس
- ✓ دئودنوم خلفی
- ✓ کولون صعودی و نزولی
- ✓ آئورت شکمی و ورید اجوف تحتانی
- ✓ مثانه و اندام تولید مثل مردان

قابلیت تجمع حجم زیادی از خون به علت شکستگی لگن در این ناحیه وجود دارد

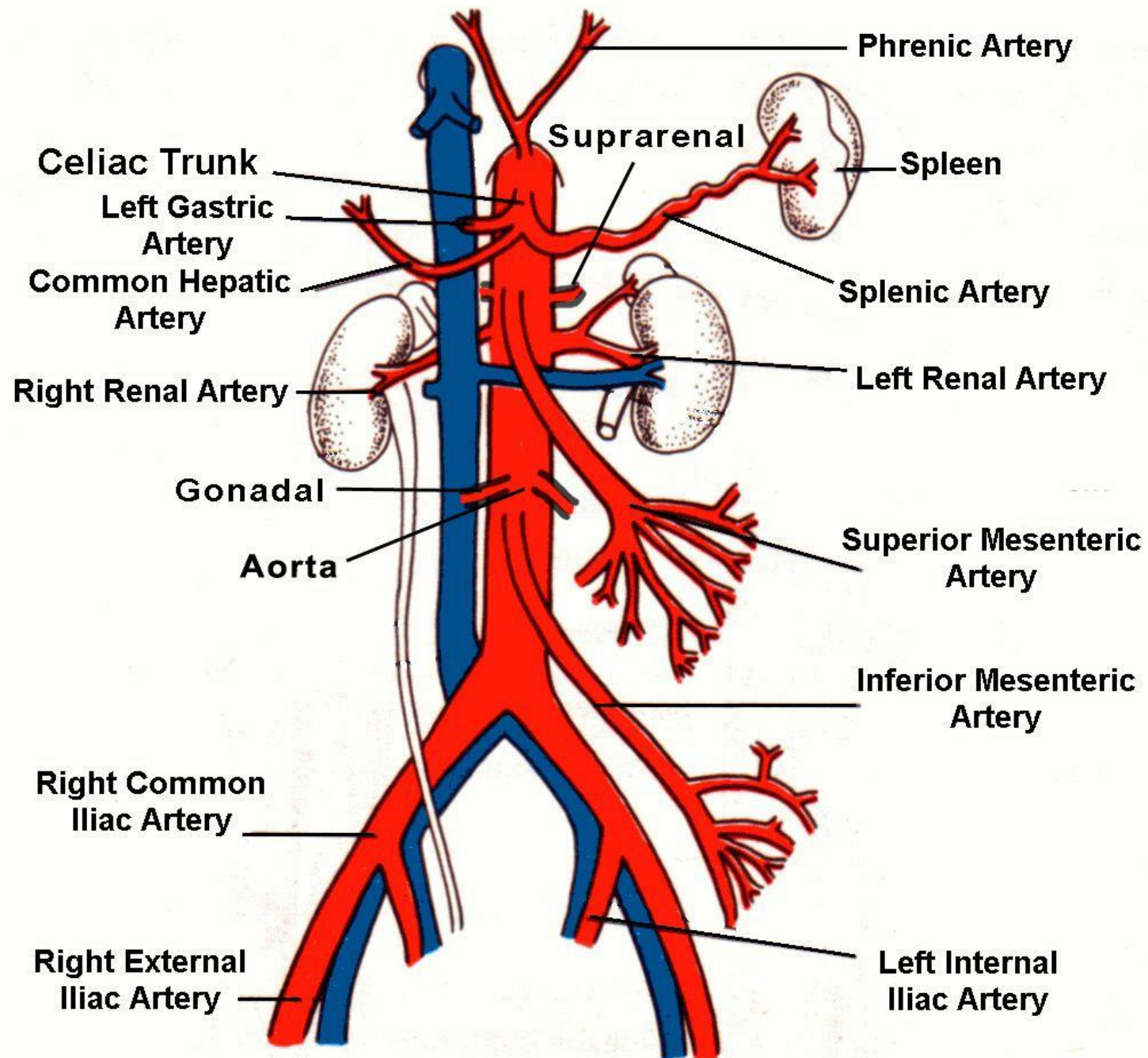

تقسیم بندی شکم

ساختار ارگان‌های حفره شکم

عروق	ارگان‌های توخالی	ارگان‌های توپر
ورید اجوف تحتانی	مثانه	کلیه‌ها
آئورت	کیسه صفرا	پانکراس
شریان‌های کلیوی	معدده	غدد آدرنال
وریدهای کلیوی	کولون صعودی و نزولی	کبد
	بخش‌های دئودنوم	طحال

انواع صدمه‌های شکمی

□ صدمه‌های نافذ

□ صدمه‌های غیر نافذ

صدمه‌های نافذ شکمی

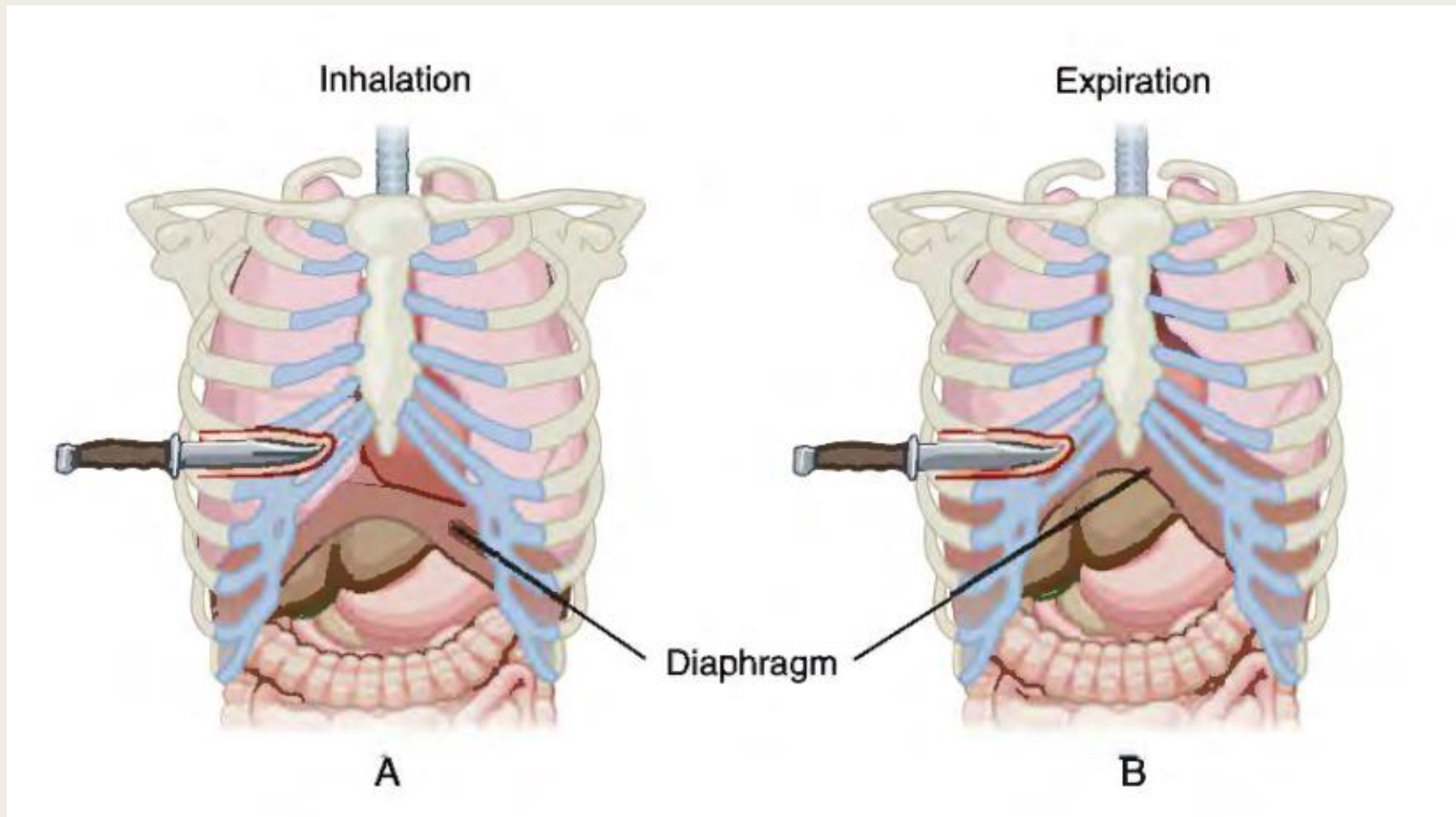
زخم‌های ناشی از گلوله – انرژی بالا – (۸۵٪ نیاز به جراحی)

- روده کوچک ۵۰٪
- کولون ۴۰٪
- کبد ۳۰٪
- عروق شکمی ۲۵٪

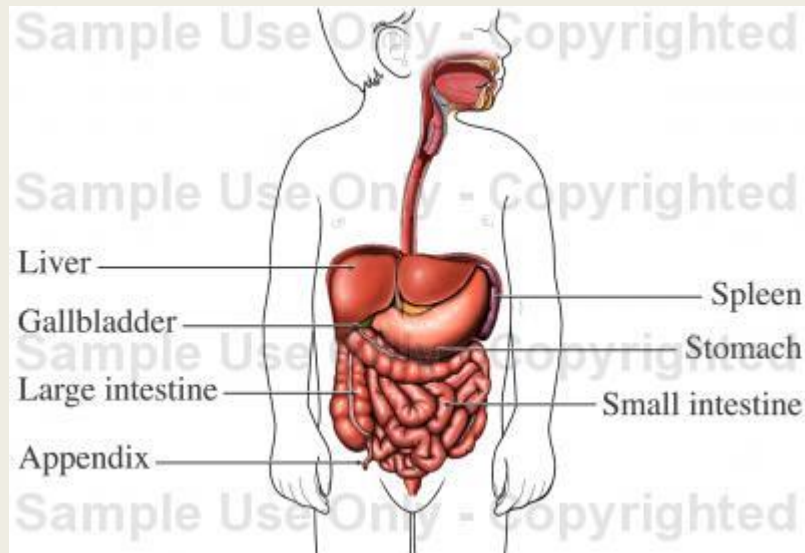
زخم‌های ناشی از چاقو – انرژی پایین – (۱۵٪ نیاز به جراحی)

- کبد ۴۰٪
- روده کوچک ۳۰٪
- دیافراگم ۲۰٪
- کولون ۱۵٪

صدمه نافذ قفسه سینه !!!

ملاحظات مربوط به اطفال

❑ عدم تکامل عضلات

❑ محافظت اندک از ارگان‌هایی مانند کبد و طحال

❑ بزرگی کبد و طحال

✓ احتمال آسیب چند ارگانی بسیار بالا

صدمه‌های غیر نافذ (بلانت) شکم

□ این صدمه‌ها به دنبال برخورد با وسایل موتوری، پرتاب شدن، سقوط، ضربه و... ایجاد می‌شوند

□ میزان بروز عوارض دیررس ناشی از تروما در این گروه بیشتر از مصدومین مبتلا به آسیب‌های نافذ است

□ خطرات بیشتری دارند

✓ تشخیص دشوار است

منشأ صدمه‌های غیر نافذ (بلانت) شکم

❑ فشار

✓ پارگی دیافراگم

▪ ورود احشا به مدیاستین

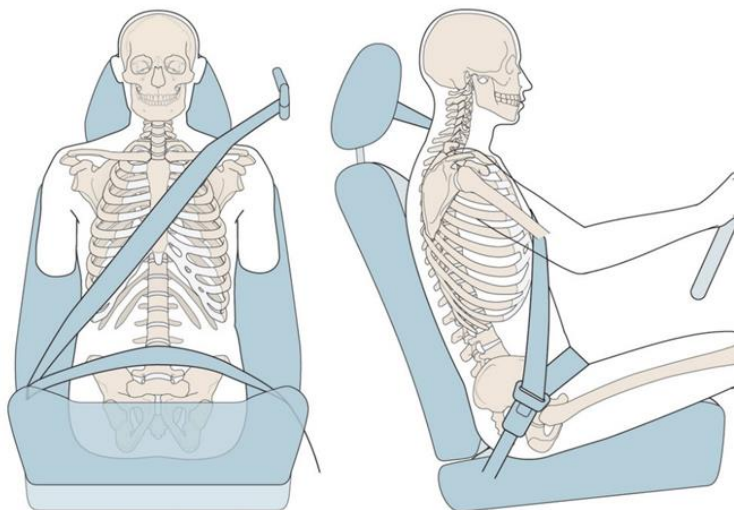
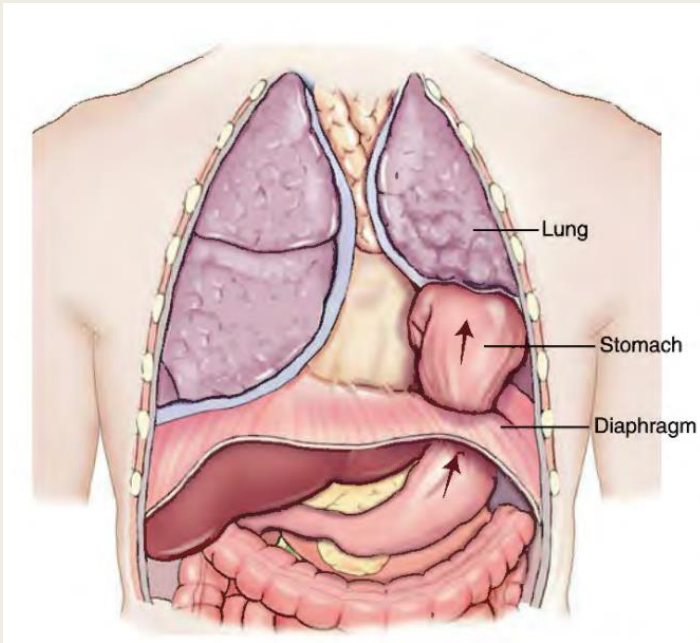
○ اختلال عملکرد تنفسی و قلبی

✓ ترکیدن ارگان‌های تو خالی

❑ چرخش

✓ ناشی از پرت شدن و توقف ناگهانی

✓ پارگی ارگان‌های توپر و عروق خونی

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

- نشانه خونریزی اندام‌های خلف صفاق از قبیل کلیه‌ها و یا شکستگی لگن
- این دو نشانه در لحظه‌های اول پس از تروما مشاهده نمی‌شوند

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

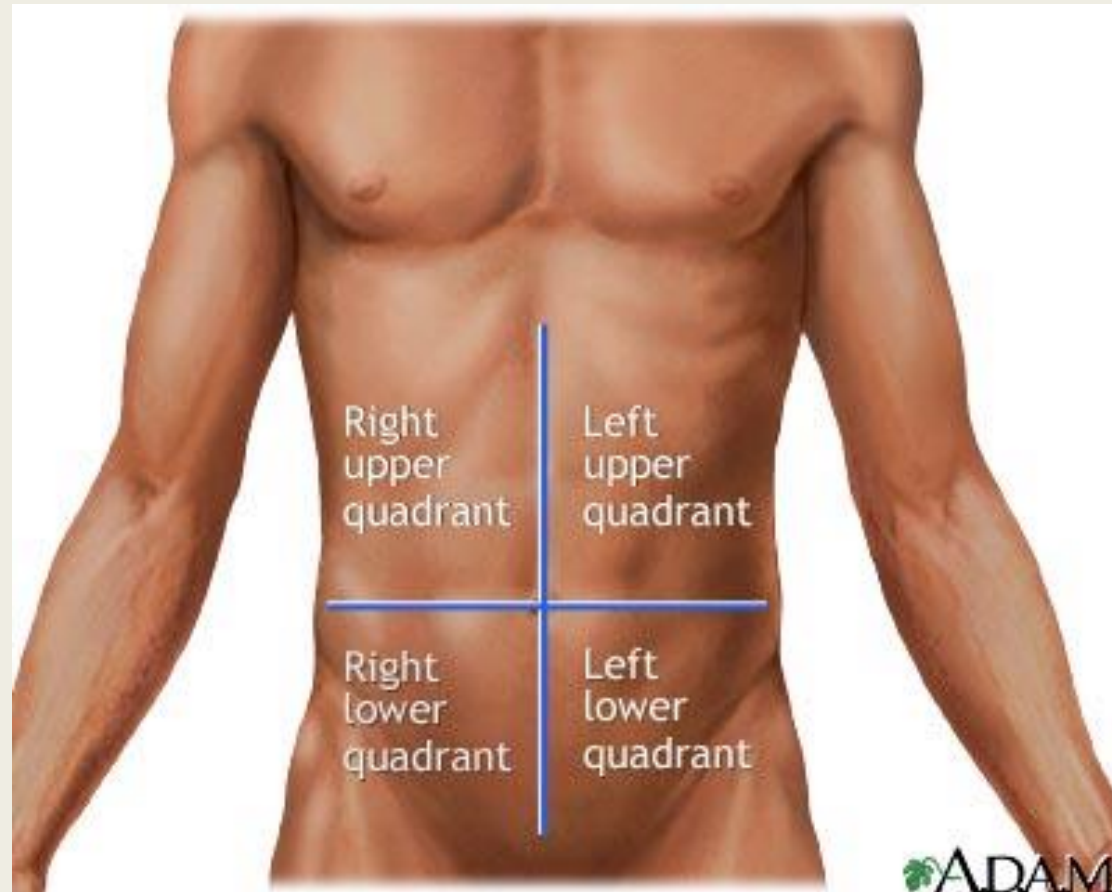
□ علائم صدمه‌های غیر نافذ و نافذ

- ✓ کوفتگی
- ✓ خراشیدگی
- ✓ کبودی
- ✓ خون‌مردگی
- ✓ زخم ناشی از اجسام تیز
- ✓ بیرون زدگی احشا

معاینه شکم

نواحی شکم چهارگانه

معاینه شکم

RUQ

کبد - کیسه صفرا - بخشی از
روده کوچک و کولون

LUQ

طحال - معده - پانکراس

RLQ

بخشی از کولون و روده
کوچک - آپاندیس - تخمدان
راست - حالب راست

LLQ

کولون سیگموئید - تخمدان
چپ - لوله‌های فالوپ
چپ - حالب چپ

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

□ درد و حساسیت در لمس و معاینه

✓ لمس از جایی شروع شود که فاقد درد است

- افراد دچار کاهش هوشیاری نسبت به درد واکنش ندارند
- کودکان و سالمندان پاسخ قابل اعتماد ندارند
- افراد دچار آسیب در لگن و شکم حساسیت دوگانه دارند
- درد شدید در نقطه‌ای دیگر مانع احساس درد در آسیب شکم می‌شود

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

□ سفتی شکم (گاردینگ) در لمس

✓ دلیل وارد شدن صدمه به شکم است

▪ ارادی

○ جهت محافظت از شکم در لمس

▪ غیر ارادی

○ دلالت بر پریتونیت است

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

□ اتساع (دیستانسیون) شکم

✓ به دلیل خونریزی شدید شکم

▪ قبل از اتساع حدود ۱/۵ لیتر خون یا مایع در شکم تجمع می‌یابد

✓ به دلیل اتساع معده در اثر ورود هوا در حین تهویه مصنوعی

علائم و نشانه‌های آسیب به شکم در معاینه

توجه □

✓ لمس عمیق یا تهاجمی در شکم آسیب دیده ممنوع است

▪ احتمال جابجایی لخته‌های تشکیل شده

▪ افزایش میزان خروج محتویات روده به حفره شکمی

نکته □

✓ وجود یا عدم وجود صداهای شکمی و دق در مراقبت پیش بیمارستانی تأثیر ندارد

✓ وقت را برای این اقدامات تلف نکنید

اشیای خارجی Impaled Object

□ برای خارج کردن شیء تلاش نکنید

- زانوهای مصدوم خم نشود
- مصدوم حداقل جابجایی داشته باشد
- تثبیت جسم خارجی در محل خود
  - پانسمان حجیم و پوشاندن شیء
- کنترل خونریزی با فشار بر لبه‌های زخم
- بررسی علائم شوک
- حمایت روانی مصدوم
  - بیشترین اثر در زمان مشاهده جسم توسط بیمار

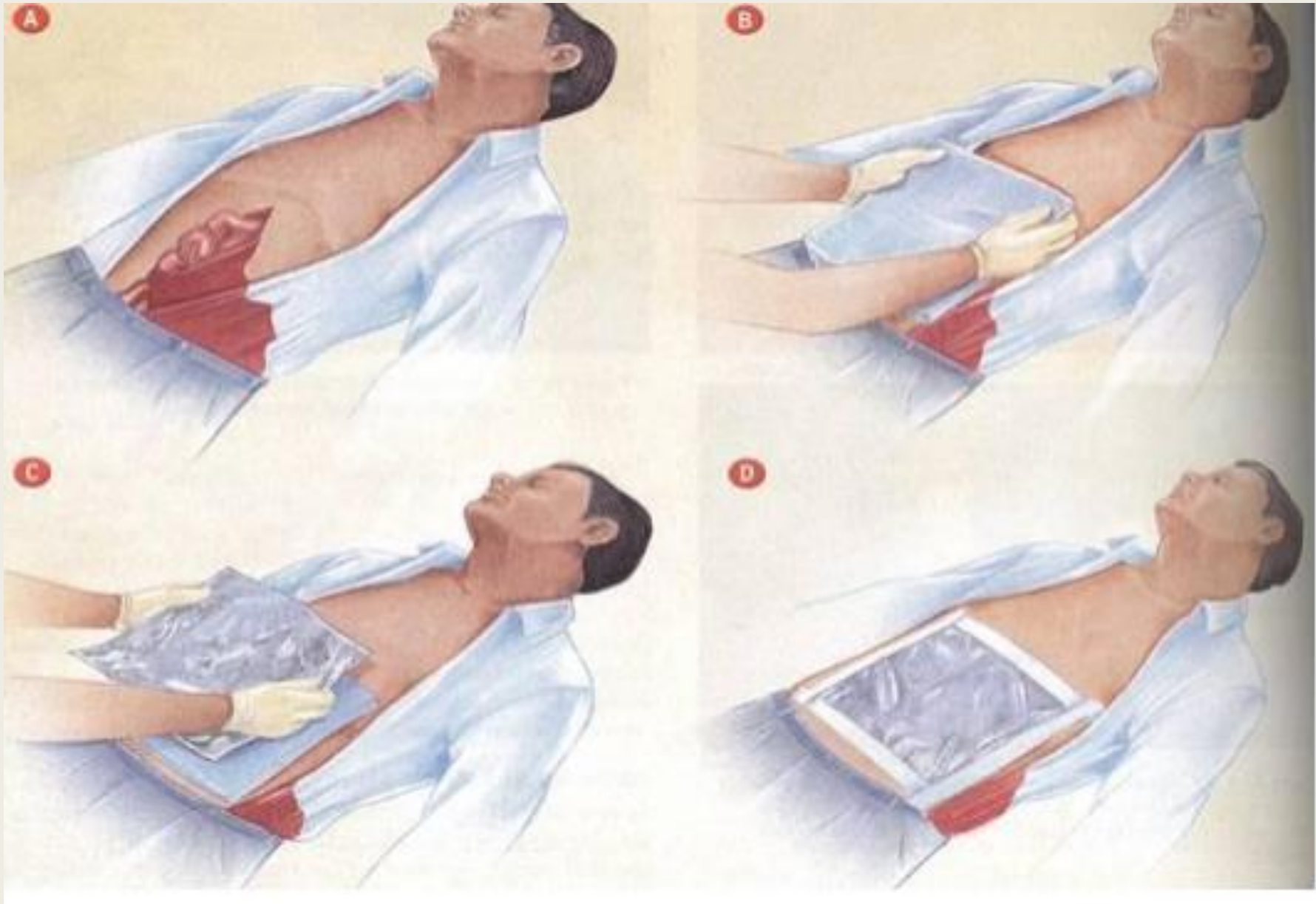

بیرون زدگی احشای شکم Evisceration

□ به هیچ وجه احشا دست کاری نشوند

- خم کردن اندک زانوهای مصدوم برای کاهش فشار
- پانسمان استریل خیس شده با نرمال سالین پوشش با پانسمان خشک
- پوشاندن پانسمان خشک با نایلون
- بررسی علائم شوک
- ممانعت از افزایش فشار داخل شکم
- گریه کردن، جیغ زدن و سرفه کردن

علائم و نشانه‌های آسیب شکم

- ❑ تائیکاردی (مهم ترین نشانه)
- ❑ کاهش فشار خون
- ❑ پوست سرد و رنگ پریده و مرطوب
- ❑ تورم شکم به علت تجمع خون و مایعات

نشانه های شوک هیپولمیک

- ❖ تاکی کاردی
- ❖ تاکی پنه
- ❖ پوست سرد و مرطوب
- ❖ کاهش سطح هوشیاری
- ❖ کاهش فشار خون (علامت دیررس)
- ❖ کاهش فشار نبض
- ❖ طولانی شدن زمان پرشدگی مویرگی

تقسیم بندی شوک هموراژیک

	کلاس ۱	کلاس ۲	کلاس ۳	کلاس ۴
مقدار خون از دست رفته	$< 750 \text{ cc}$	$750 - 1500 \text{ cc}$	$1500 - 2000 \text{ cc}$	$> 2000 \text{ cc}$
حجم خون از دست رفته	$< 15\%$	$15\% - 30\%$	$30\% - 40\%$	$> 40\%$
نبض	< 100	$100 - 120$	$120 - 140$	> 140
فشار خون	نرمال	نرمال	کاهش	کاهش
تنفس	$14 - 20$	$20 - 30$	$30 - 40$	> 35
برون ده ادراری	> 30	$30 - 20$	$15 - 5$	خیلی کم
وضعیت ذهنی	کمی مضطرب	مضطرب	مضطرب / گیج	گیج / بی حال
جایگزینی مایعات	کریستالوئید انفوزیون بصورت KVO (۳۰ میلی لیتر در ساعت) y.akbari55@gmail.com		کریستالوئید / خون حفظ SBP در حد ۸۰ تا ۹۰ حفظ MAP در حد ۶۰ تا ۶۵	

ارزیابی

➤ مکانیسم آسیب MOI

➤ شکایت بیمار Chief Complaint

➤ علائم Sign

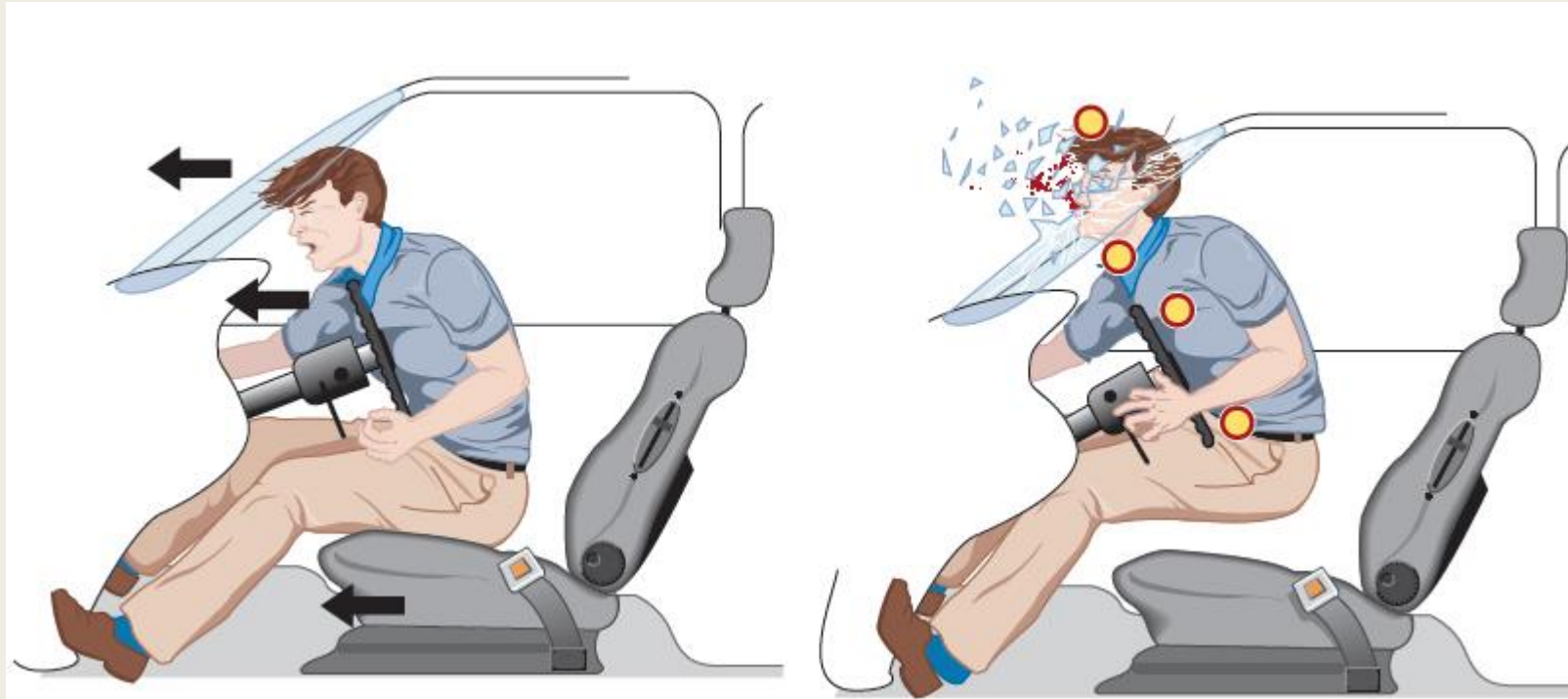
➤ نشانه های آسیب Symptom

ارزیابی صحنه

- ☐ نوع وسیله نقلیه
- ☐ سرعت تقریبی وسیله نقلیه
- ☐ نوع تصادف و نقاط برخورد
- ☐ مصدوم راننده / مسافر یا عابر پیاده است؟
- ☐ مصدوم در کجا و در چه وضعیتی پیدا شده؟
- ☐ آیا مصدوم از وسیله نقلیه پرت شده است؟
- ☐ اثر برخورد بر روی شیشه جلوی اتومبیل ، فرمان و داشبورد وجود دارد؟
- ☐ آیا کمربند ایمنی استفاده شده؟

The five common forms of MVCs are the following:

- Frontal-impact or head-on collision   تصادم از روبرو
- Lateral-impact or T-bone collision   تصادم جانبی
- Rear-impact collision   تصادم از عقب
- Rollover collision   واژگون شدن
- Rotational collision   تصادم چرخشی

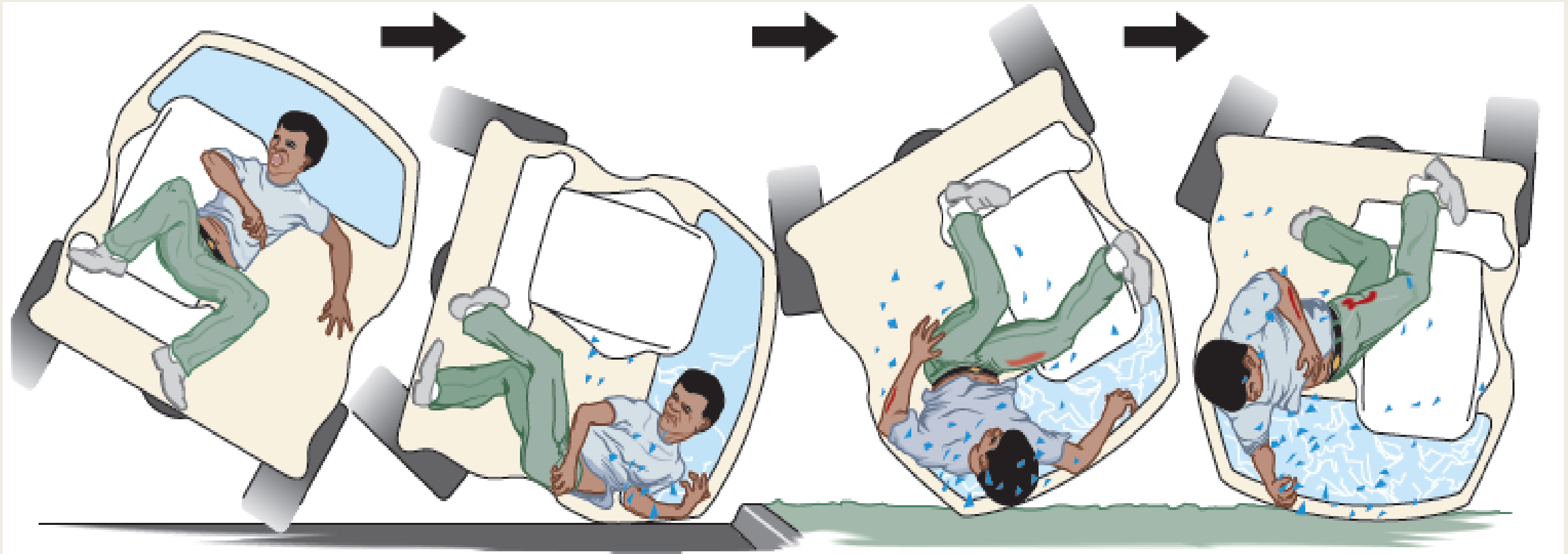

آسیب‌های تصادم جانبی

- ☐ پیچ خوردگی سمت مقابل گردن
- ☐ شکستگی مهره های گردنی
- ☐ قفسه سینه شناور طرفی
- ☐ پنوموتوراکس
- ☐ قطع شدگی ائورت (۵۲٪)
- ☐ پارگی دیافراگم
- ☐ پارگی طحال، کبد و کلیه
- ☐ شکستگی لگن

آسیب سر نشین حفاظت نشده در واژگونی و چرخش وسیله نقلیه

علائم آسیب به ارگان‌های اصلی

طحال

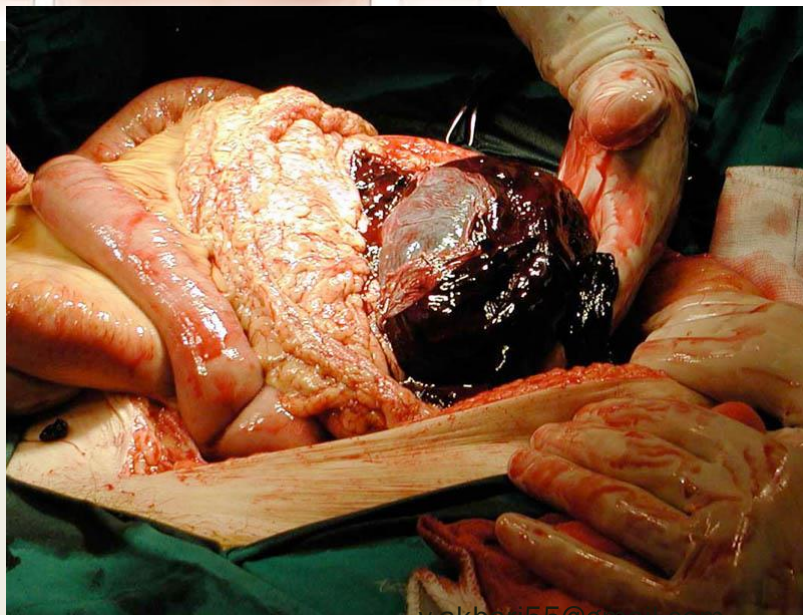
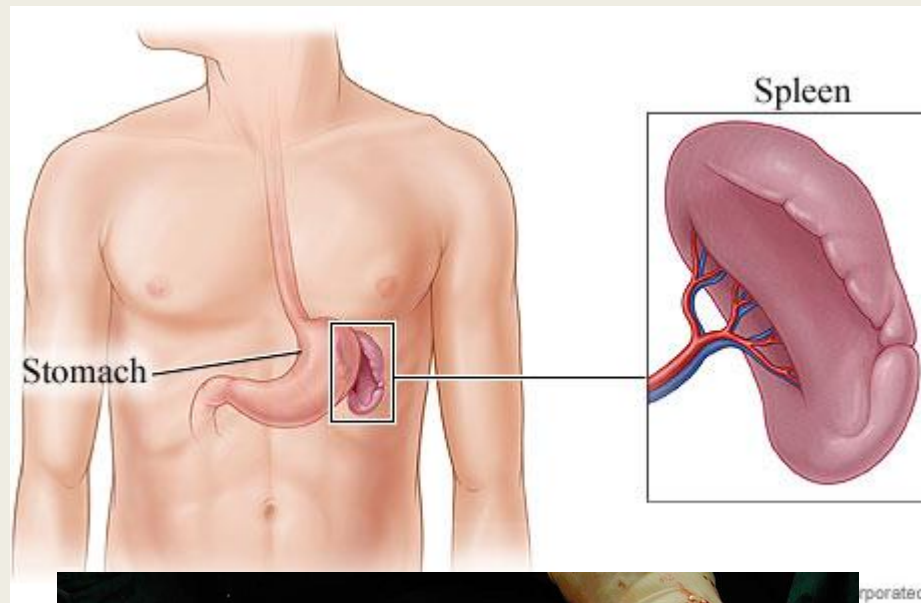
❑ درد در ناحیه ربع فوقانی چپ

❑ انتشار درد به شانه چپ

❑ توده قابل لمس و بزرگ شونده در LUQ

❑ حساسیت و گاردینگ در LUQ

حجم تقریبی خونریزی: ۲۰۰ میلی لیتر در دقیقه

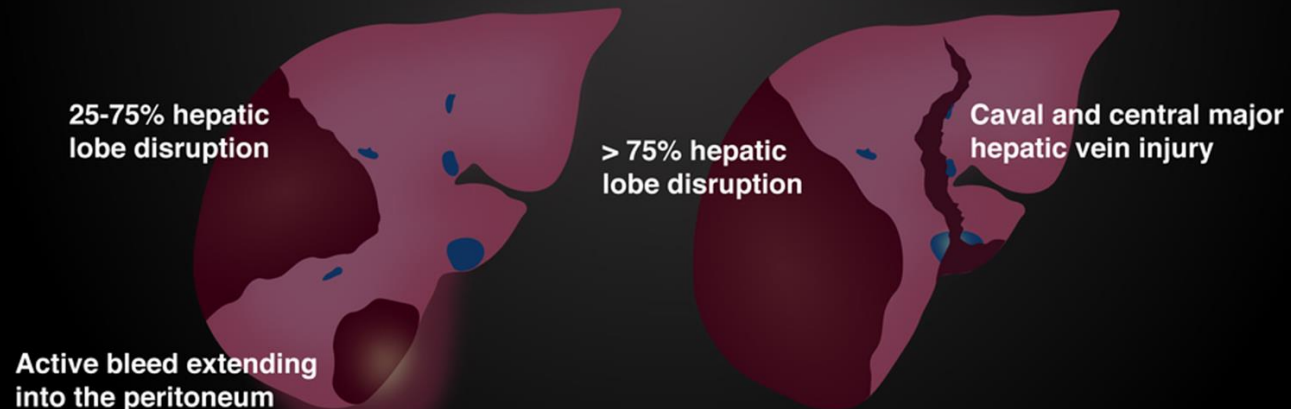
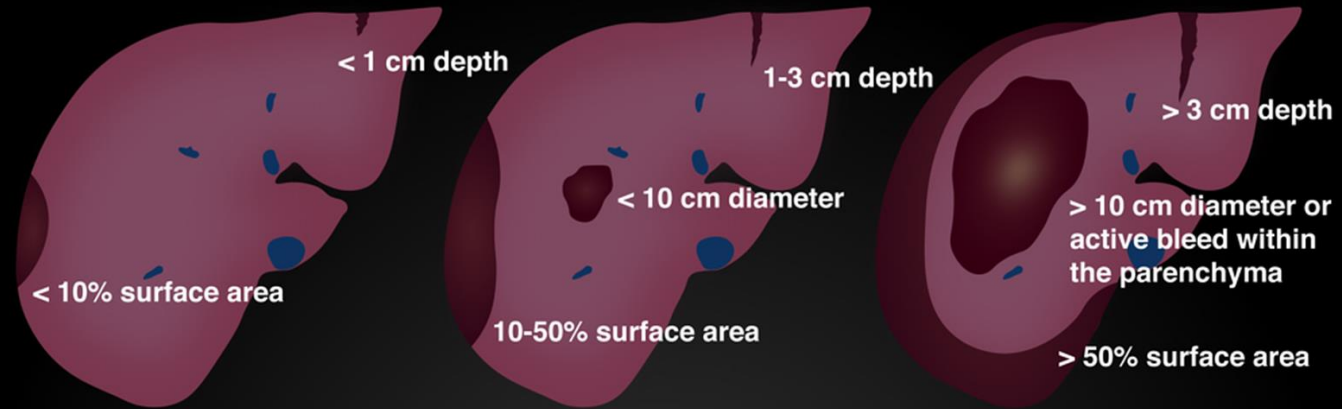

آسیب به ارگان‌های اصلی

کبد

- ❖ سفتی و اسپاسم عضلات دیواره شکم
- ❖ درد در ناحیه RUQ
- ❖ انتشار درد به شانه راست
- ❖ حساسیت و گاردینگ در ناحیه RUQ
- ❖ پیشرفت سریع شوک هیپوولمیک در صدمات شدید

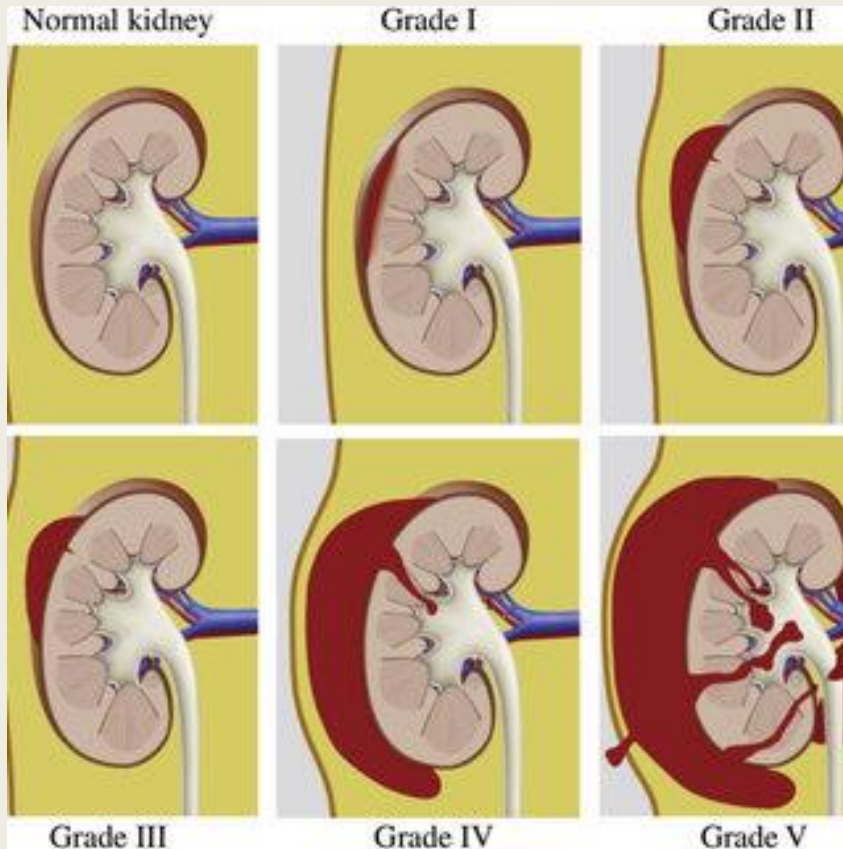
حجم تقریبی خونریزی: ۱۰۰-۴۰۰ میلی لیتر در دقیقه

*Advance one grade for each additional injury upto grade III.

آسیب به ارگان‌های اصلی

کلیه‌ها

➤ شایع‌ترین آسیب‌ها

○ صدمات غیرنافذ عامل ۸۰٪ آسیب‌ها است

➤ کوفتگی

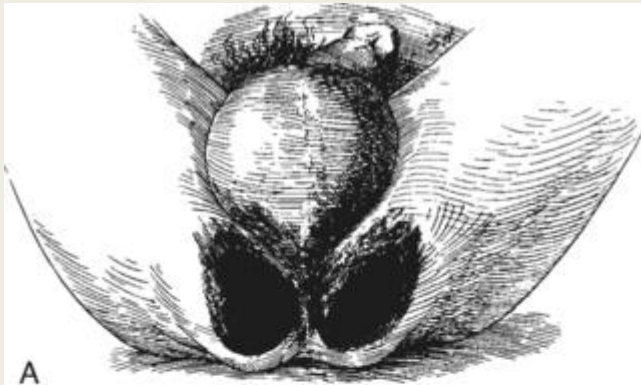
➤ له شدگی

➤ پارگی

➤ پارگی‌های کوچک داخل کلیه

آسیب به ارگان‌های اصلی

آسیب به مثانه و مجرای خروجی ادرار

A

B

□ درد در قسمت پایین لگن

□ مشاهده هماتوم پروانه‌ای در زیر بیضه‌ها

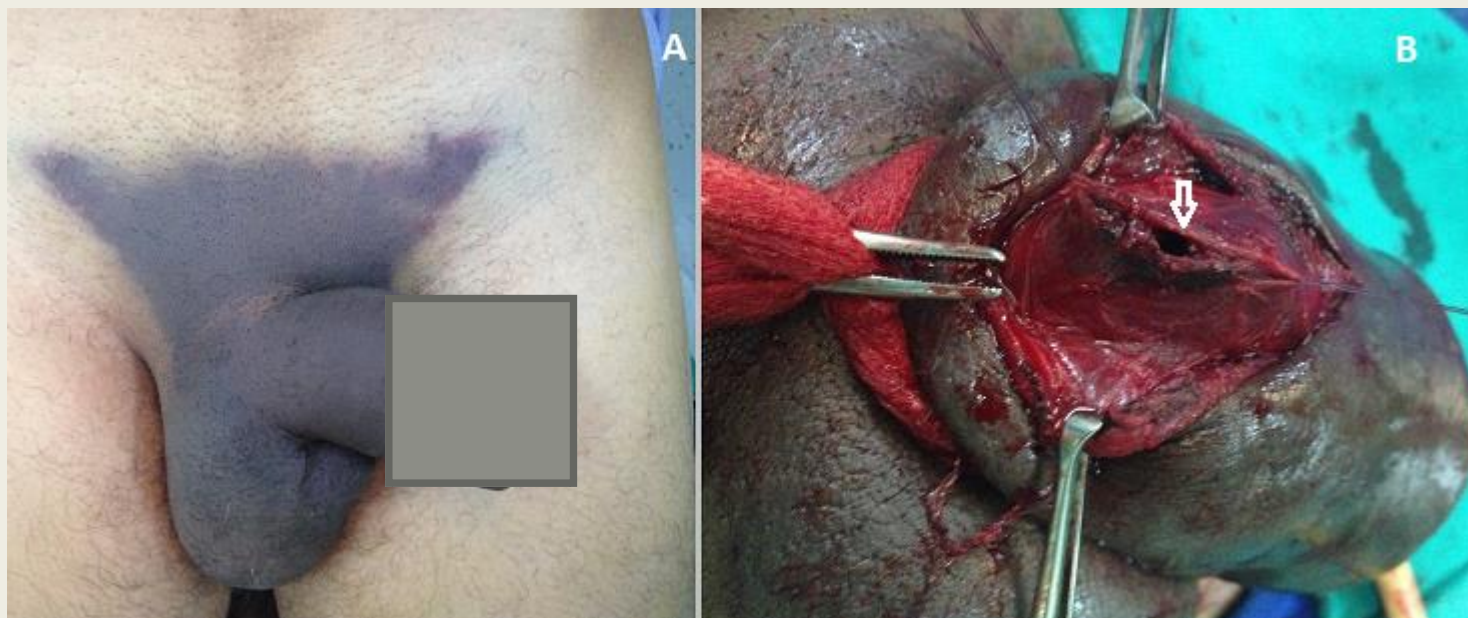
□ ناتوانی در تخلیه ادرار

□ مشاهده هماچوری

آسیب به ارگان‌های اصلی

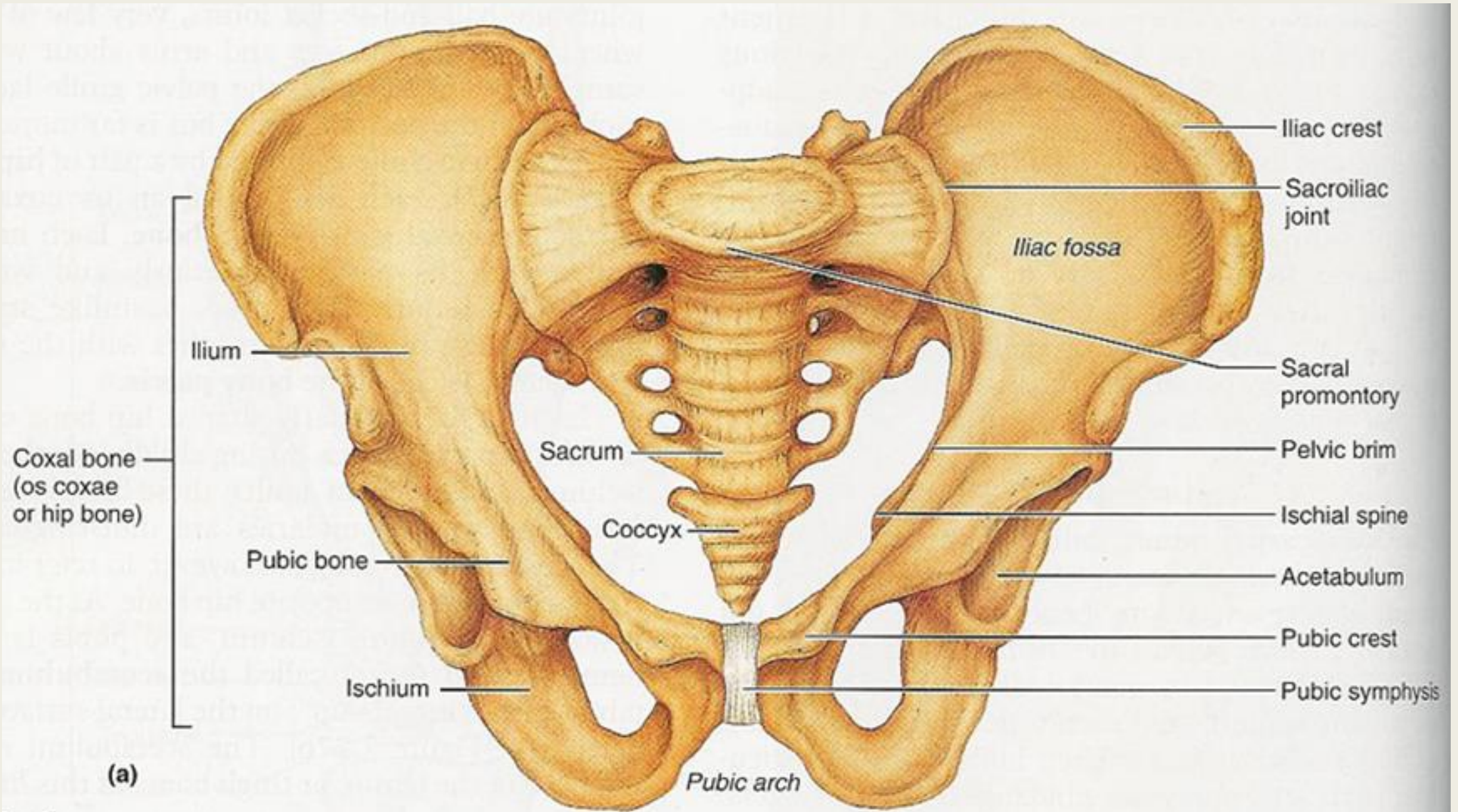
آسیب‌های تناسلی

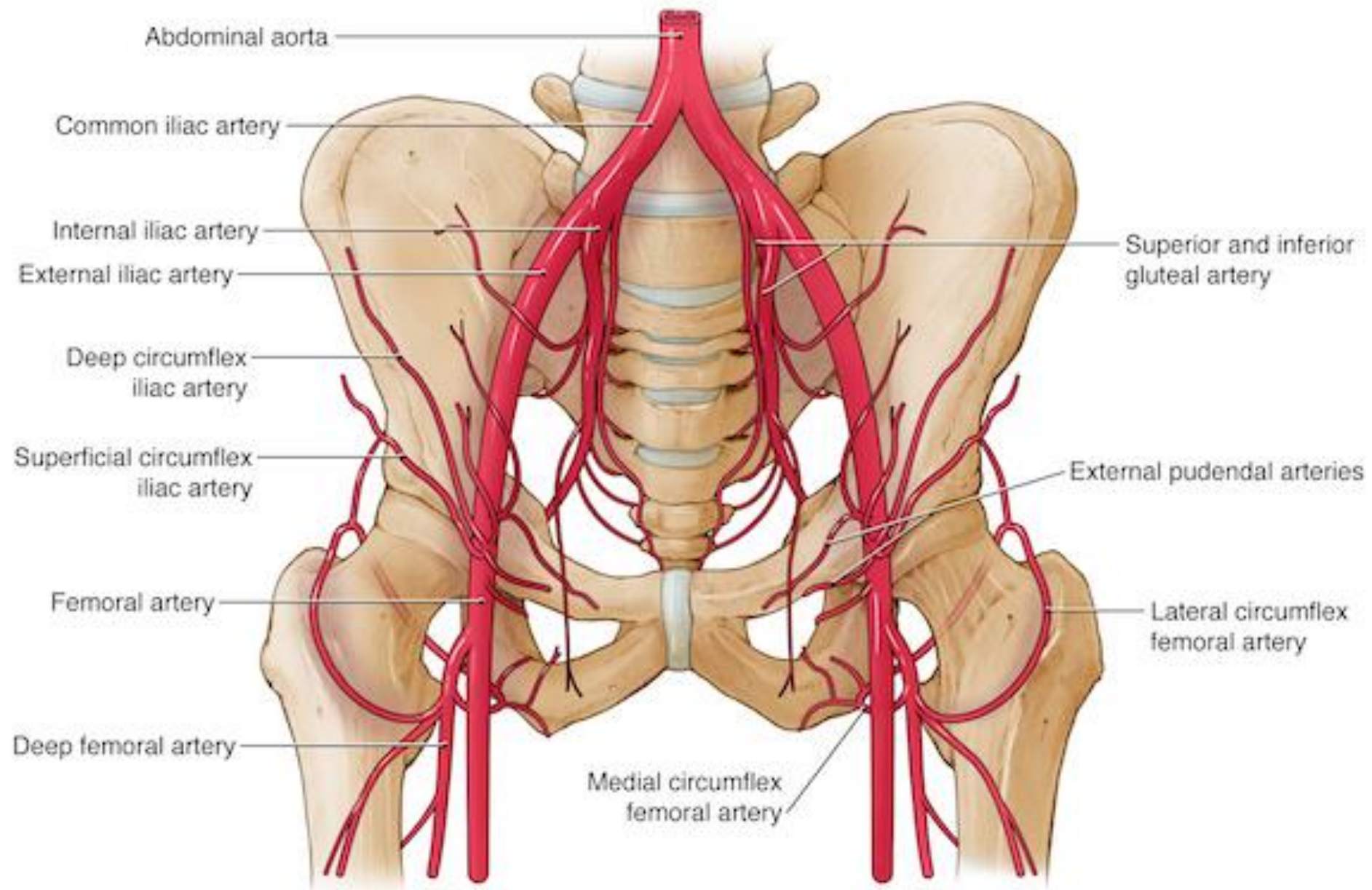

الف) آسیب نافذ

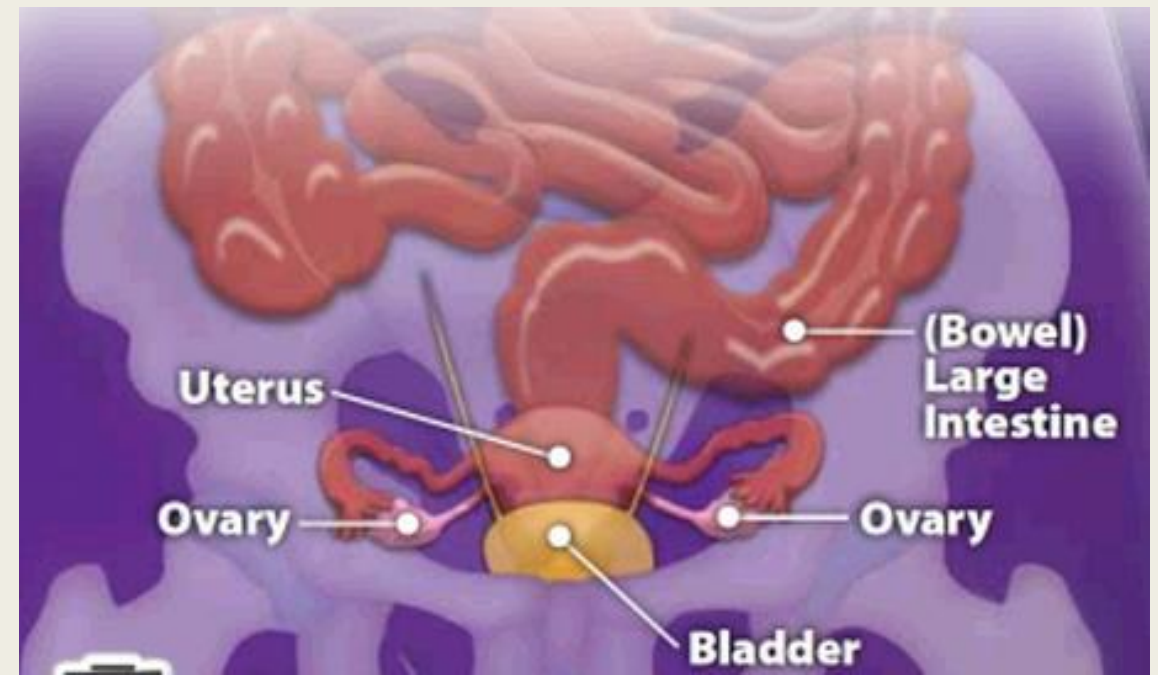
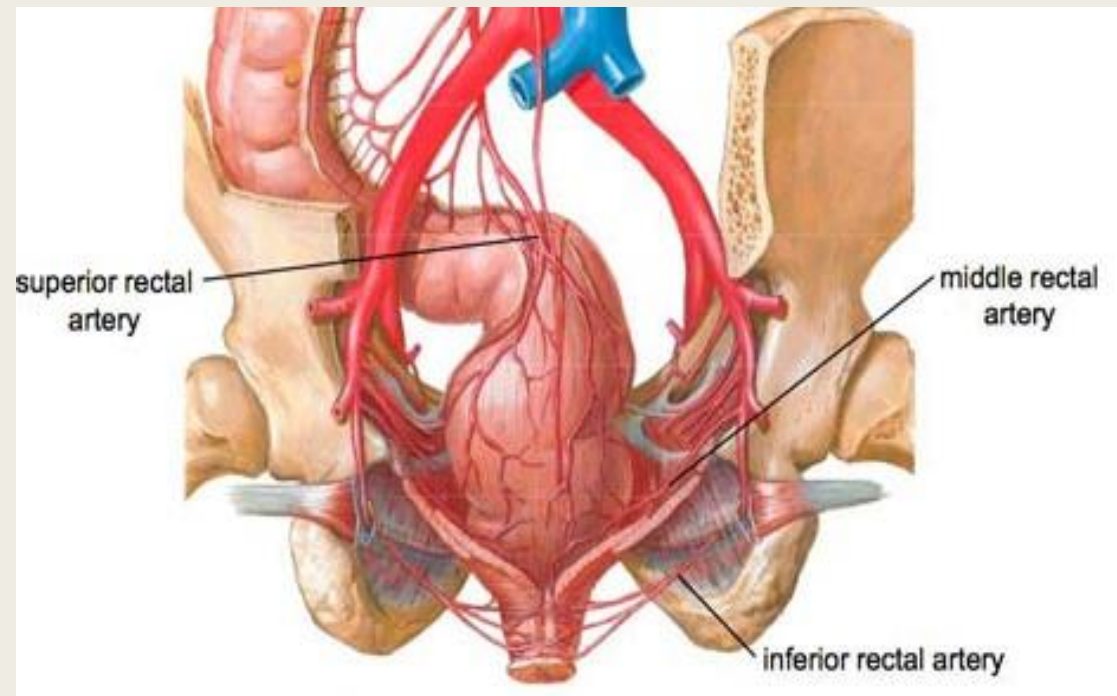
ب) آسیب نافذ

آناتومی لگن

□ متشکل از استخوان‌های ساکروم (خاجی)، کوکسی (دنبالچه‌ای) و لگن

- اجزای استخوان لگن؛

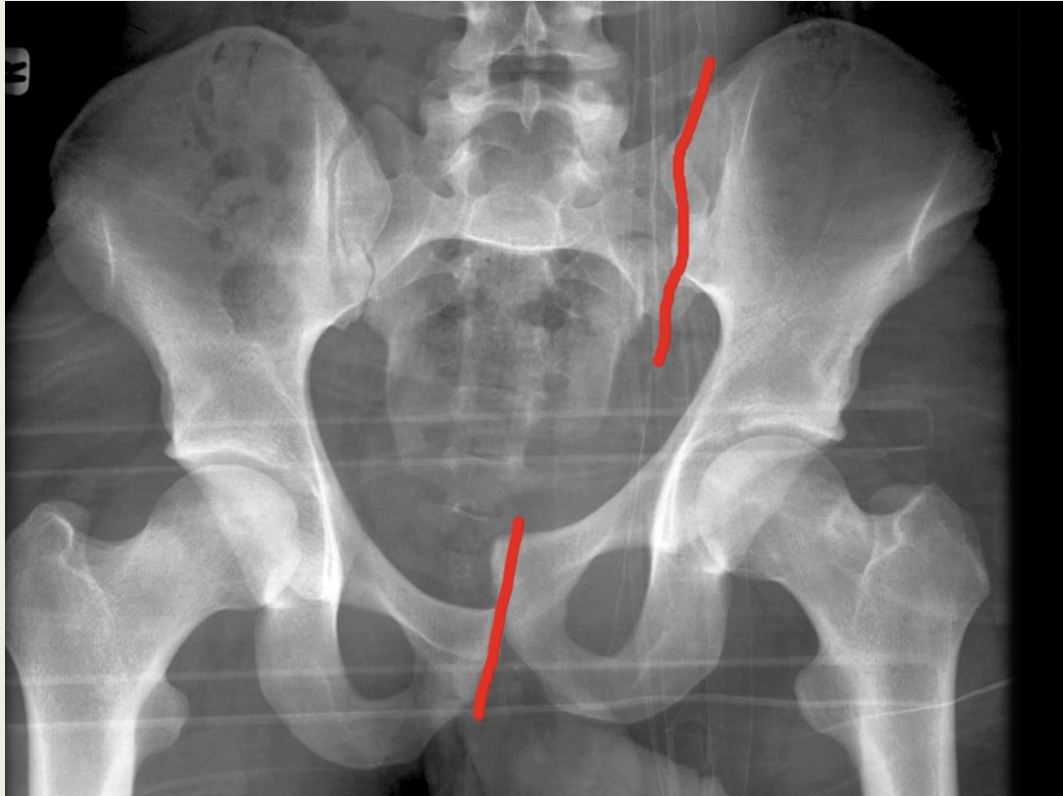
- ایلیم
- ایسکیوم
- پوبیس

□ عبور عروق خونی از لگن باعث افزایش خطر خونریزی در صدمه‌ها

علل مرگ و میر ناشی از آسیب لگن؛

□ شکستگی حلقه لگنی = ۶۰٪

□ شکستگی‌های باز = ۵۰٪

▪ خونریزی مهمترین علت مرگ

▪ آسیب چند ارگانی و صدمه‌های شدید

✓ ضربه به سر ۵۱٪

✓ شکستگی استخوان‌های بلند ۴۸٪

✓ آسیب قفسه سینه ۲۰٪

✓ پارگی مجرای ادراری مردان ۱۵٪

✓ آسیب طحال ۱۰٪

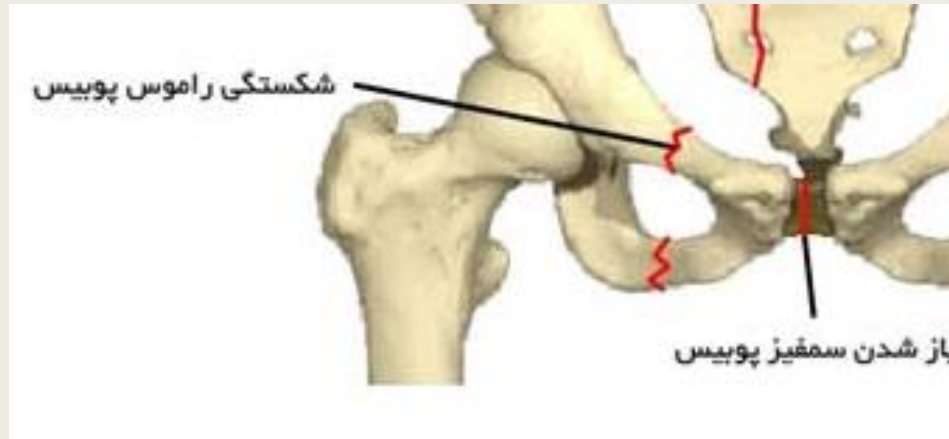
✓ آسیب کبد و کلیه ۷٪

انواع شکستگی‌های لگن

□ شکستگی راموس‌ها

□ شکستگی حفره استابولوم

□ شکستگی حلقه لگن

✓ شکستگی متراکم طرفی *Lateral Compression F*

▪ بیشترین نوع شکستگی حلقه لگن

✓ شکستگی متراکم قدامی - خلفی *Anterior-Posterior Compression F*

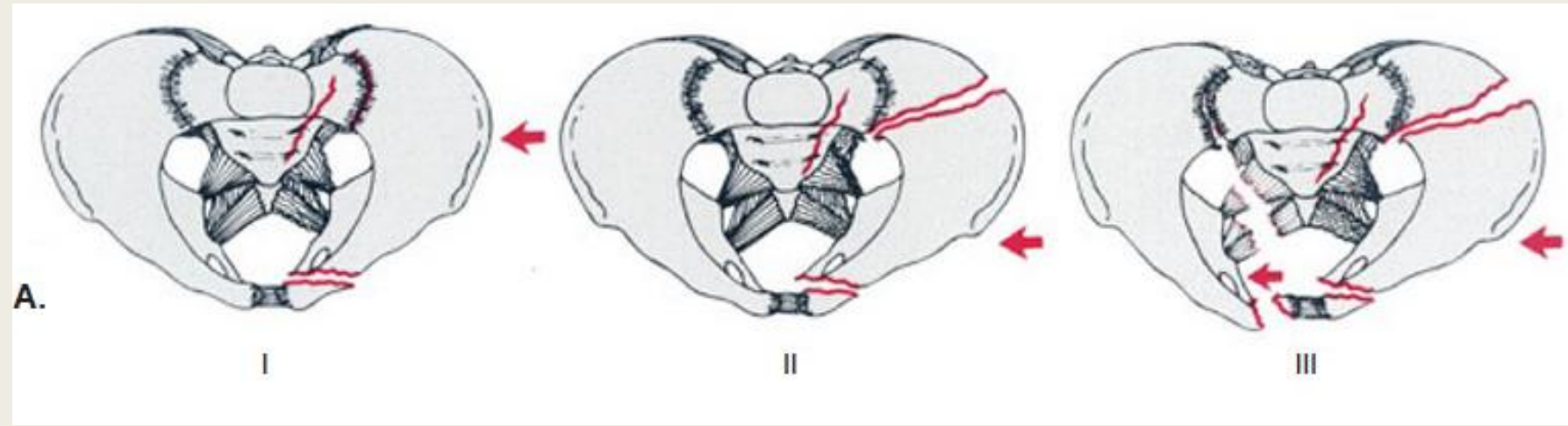
▪ کتاب باز *Open Book*

✓ شکستگی عمودی *Vertical Shear*

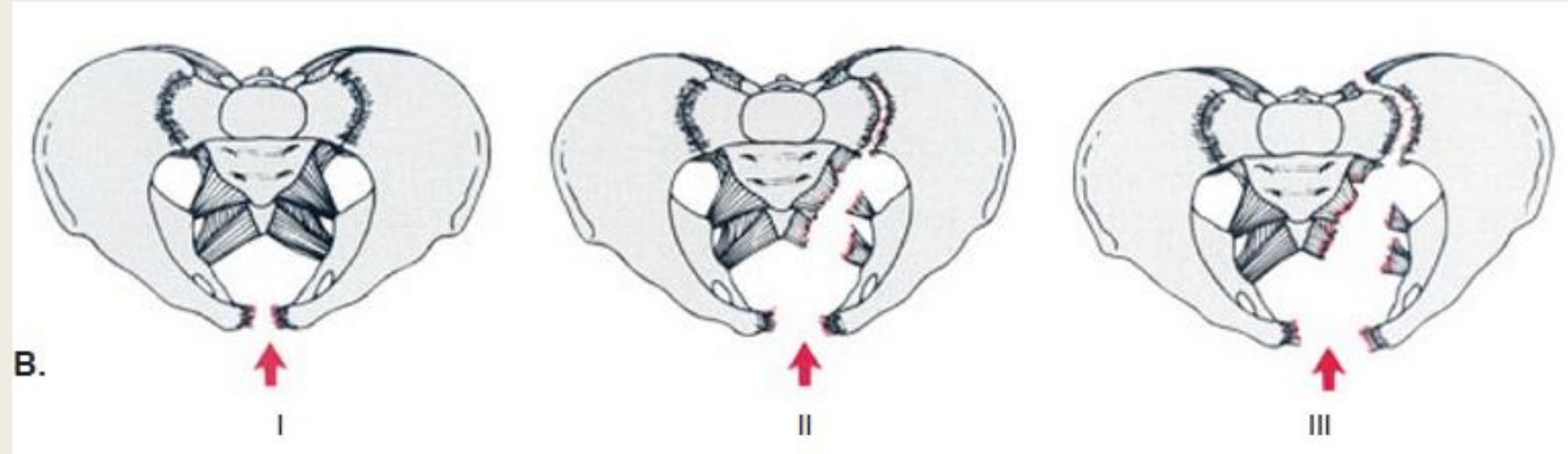
▪ احتمال خونریزی مهلک

Lateral Compression

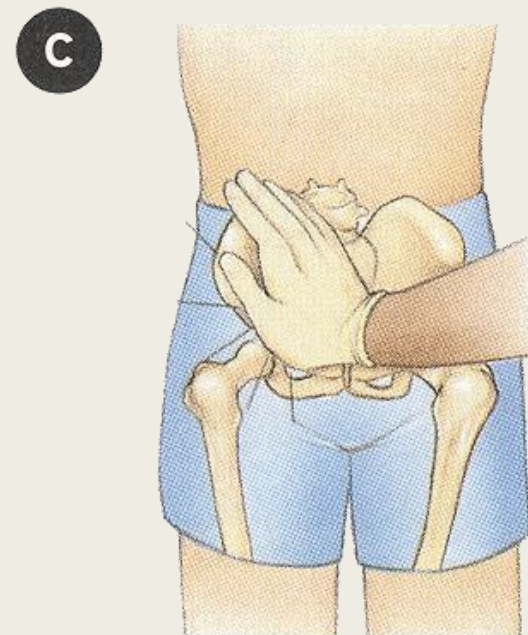
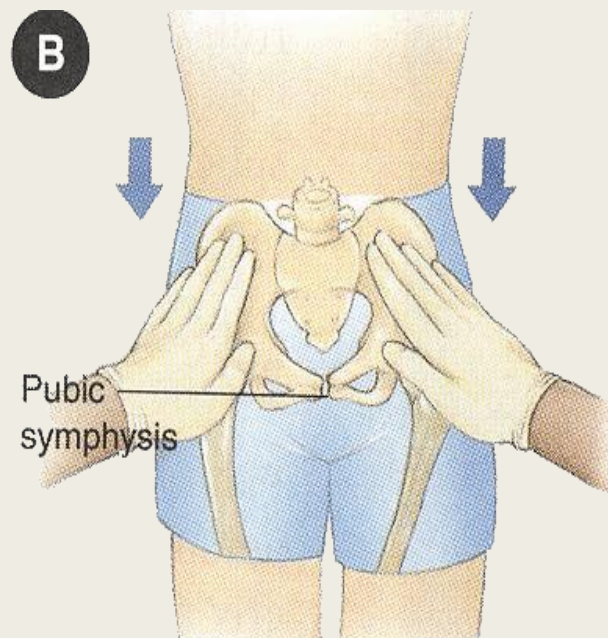
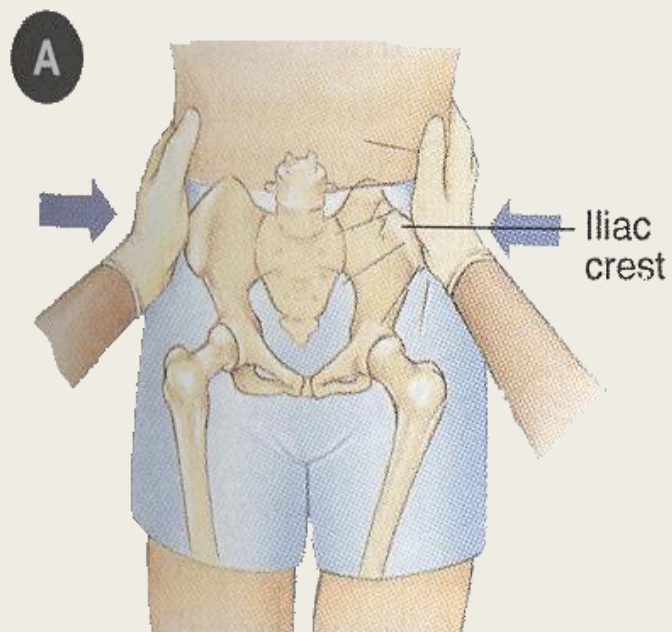
Anterior-Posterior Compression

Vertical Shear

معاینه لگن

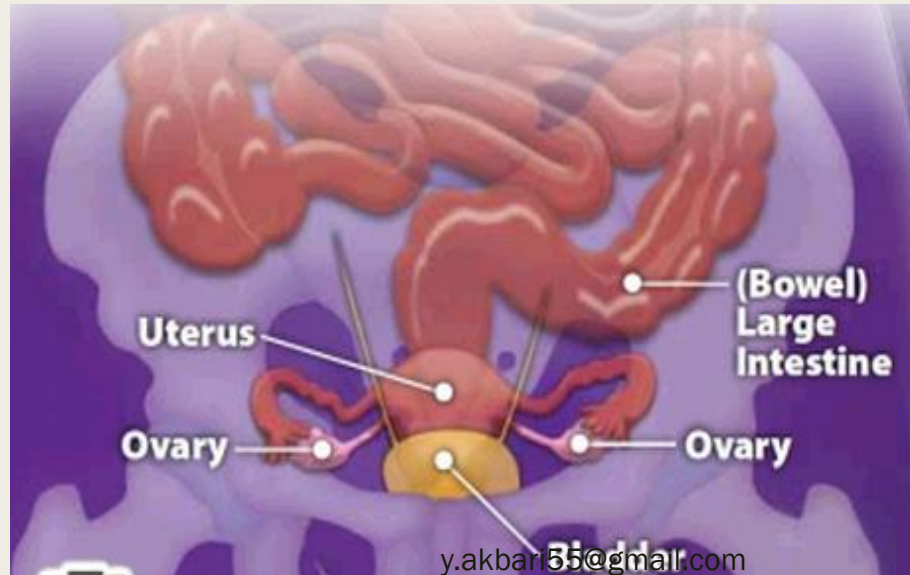
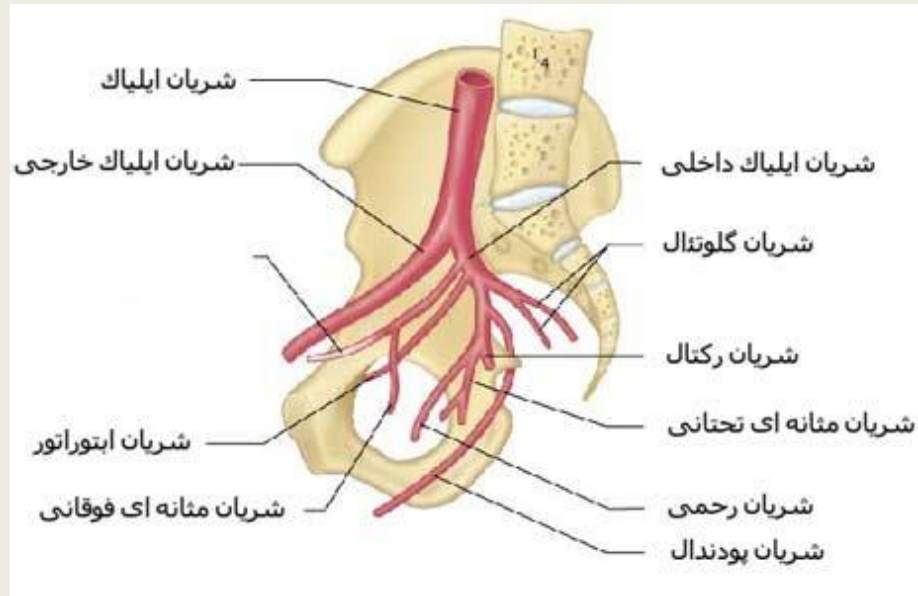
□ معاینه با احتیاط و به آرامی صورت پذیرد

□ فقط یکبار مجاز به معاینه هستیم

علائم مورد توجه در معاینه لگن

- ☐ درد و حساسیت در لمس
- ☐ حساسیت روی پوبیس
- ☐ اسپاسم و حساسیت در ساکروایلپاک
- ☐ کریپتوس و عدم ثبات استخوان لگن
- ☐ عدم توانایی برای نشستن و ایستادن
- ☐ چرخش به خارج پا در سمت آسیب دیده
- ☐ اکیموز روی لگن

آسیب های احتمالی در صورت وجود علائم صدمه

❑ آسیب به عروق بزرگ

❑ آسیب به مثانه و مجاری ادراری

❑ آسیب به ارگان های تناسلی

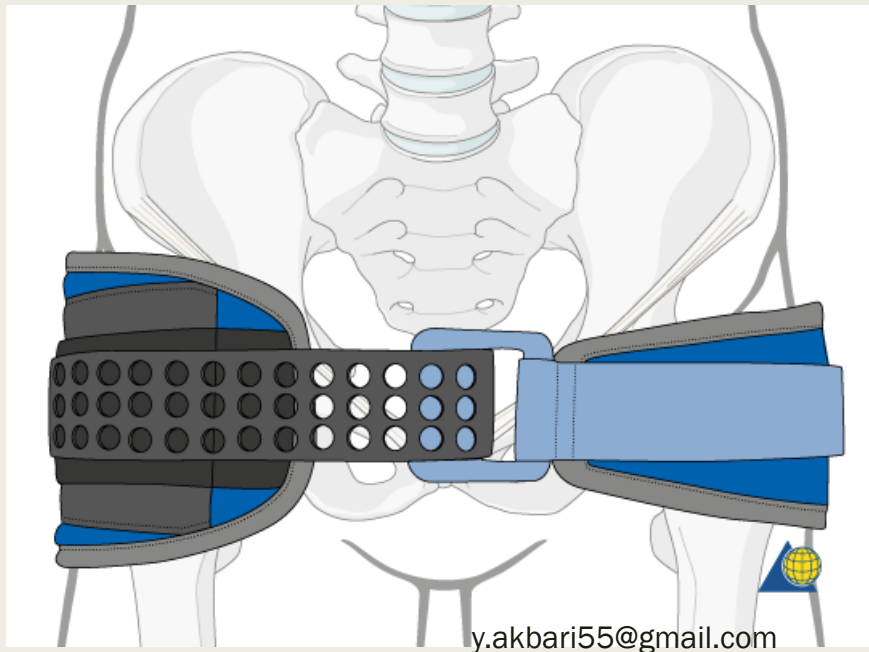
❑ آسیب به روده بزرگ

❑ آسیب به مهره های کمری

بی حرکت سازی لگن

بی حرکت سازی لگن

دو مشکل اصلی در آسیب لگن

□ دشواری کنترل خونریزی داخلی

▪ کاربرد *PASG* در کنترل خونریزی

✓ شوک غیر جبرانی دسته ۳ و ۴

□ دشواری در جابجایی مصدوم دچار لگن ناپایدار

▪ استفاده از اسکوپ استریچر *Scoop*

Pneumatic Anti-Shock Garment (PASG)

Military Anti-Shock Trousers (MAST)

مکانیسم عملکرد

■ افزایش فشارخون

- افزایش مقاومت کل محیطی

- افزایش بازگشت وریدی (اتوترانسفوزیون)

■ کنترل خونریزی با فشار مستقیم

■ بی حرکت سازی شکستگی

موارد مصرف

-- بی حرکت سازی و کنترل خونریزی در موارد شکستگی لگن یا اندام تحتانی

-- آسیب‌های نافذ یا غیر نافذ شکمی همراه با هیپوتانسیون شدید در مواردی که زمان انتقال طولانی است (بیشتر از ۳۰ دقیقه)

* بویژه در مواردی که امکان مایع درمانی در مرحله پیش بیمارستانی وجود ندارد

موارد منع مصرف

مطلق

■ CHF

■ ادم ریوی

■ آسیب نافذ قفسه سینه

نسبی

■ حاملگی

■ بیرون زدگی احشاء شکمی

■ وجود جسم خارجی فرورفته در داخل شکم

■ آسیب کمپارتمان اندام تحتانی

■ سوختگی حلقوی (دور تا دور) اندام تحتانی

■ ناپایداری ستون مهره‌های کمری

■ سن بالا

بیحرکت سازی لگن با استفاده از ملافه

بیحرکت سازی لگن با استفاده از KED

بی حرکت سازی با استفاده از بایندر لگنی

اثر بخشی این وسیله ثابت نشده است

مشق
سید حیدر موسوی / قزوین

E. Mail: y.akbari55@gmail.com

Mobil Number: [+98-9120969751](tel:+98-9120969751)

Yousof Akbari Shahrestanaki

EMT- Paramedic

M.Sc in critical care nursing

PhD Candidate of Health in Emergency & Disaster

University of Social Welfare & Rehabilitation- Iran, Tehran